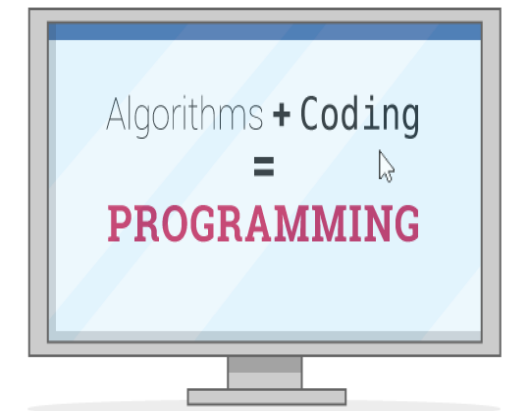
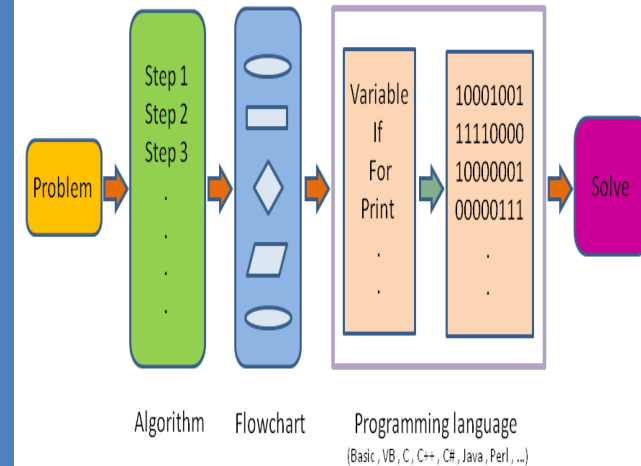

NHẬP MÔN LẬP TRÌNH

Chương 2 – CÁC THÀNH PHẦN CƠ BẢN CỦA NGÔN NGỮ LẬP TRÌNH

GV: Lê Thị Bích Hằng

Trường Đại học Nha Trang

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến
Hằng
Biểu thức
Phép toán
Câu lệnh
Một số hàm toán học
Tài liệu tham khảo

■ Ngôn ngữ C có 4 kiểu dữ liệu cơ sở:

- **Kiểu số nguyên**: giá trị của nó là các số nguyên như 237, -706, ...
- **Kiểu số thực**: giá trị của nó là các số thực như 3.1415, 29.12, -17.06, ...
- **Kiểu boolean**: giá trị đúng hoặc sai.
- **Kiểu ký tự**: gồm 256 ký tự trong bảng mã ASCII.

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến
Hằng
Biểu thức
Phép toán
Câu lệnh
Một số hàm toán học
Tài liệu tham khảo

■ Kiểu số nguyên

• Kiểu số nguyên có dấu (signed integer)

- Kiểu số nguyên có dấu biểu diễn số nguyên, bao gồm cả số âm và số không âm (chẳng hạn 3, -15,...).
- Dùng n bits để biểu diễn số nguyên có dấu trên máy tính -> miền giá trị biểu diễn được là $-2^{n-1} \dots +2^{n-1}-1$

Kiểu (Type)	Độ lớn (Byte)	Miền giá trị (Range)
char	1	-128 ... +127
short	2	-32.768 ... +32.767
int	4	-2.147.483.648 ... +2.147.483.647
long	4	

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến
Hằng
Biểu thức
Phép toán
Câu lệnh
Một số hàm toán học
Tài liệu tham khảo

■ Kiểu số nguyên

- Kiểu số nguyên không dấu (unsigned integer)
  - Dùng n bits để biểu diễn số nguyên không âm trên máy tính -> miền giá trị biểu diễn được là: $0 \dots 2^{n-1}$

Kiểu (Type)	Độ lớn (Byte)	Miền giá trị (Range)
unsigned char	1	0 ... 255
unsigned short	2	0 ... 65.535
unsigned int	4	0 ... 4.294.967.295
unsigned long	4	

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến
Hằng
Biểu thức
Phép toán
Câu lệnh
Một số hàm toán học
Tài liệu tham khảo

■ Kiểu số thực (floating – point)

- Ví dụ:

$$17.06 = 1.706 * 10 = 1.706 * 10^1$$

Kiểu (Type)	Độ lớn (Byte)	Miền giá trị (Range)
float (*)	4	$3.4 * 10^{-38} \dots 3.4 * 10^{38}$
double (**)	8	$1.7 * 10^{-308} \dots 1.7 * 10^{308}$

- (*) Độ chính xác đơn (Single-precision) chính xác đến 7 số lẻ.
- (**) Độ chính xác kép (Double-precision) chính xác đến 19 số lẻ.

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến
Hằng
Biểu thức
Phép toán
Câu lệnh
Một số hàm toán học
Tài liệu tham khảo

■ Kiểu boolean

- C ngầm định một cách không tường minh:
  - **false** (sai): giá trị 0.
  - **true** (đúng): giá trị khác 0, thường là 1.
- Ngôn ngữ C++ bổ sung kiểu **bool** để định nghĩa tường minh kiểu boolean.
- Ví dụ
  - 0 (false),
  - 1 (true), 2 (true), 2.5 (true)
  - $1 > 2$ (0, false)
  - $1 < 2$ (1, true)

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến
Hằng
Biểu thức
Phép toán
Câu lệnh
Một số hàm toán học
Tài liệu tham khảo

■ Kiểu ký tự

- Tên kiểu: **char**
- Miền giá trị: 256 ký tự trong bảng mã ASCII.
- Ký tự được lưu trong máy tính bằng mã ASCII của nó.
- Ví dụ:
  - Ký tự 'A' được lưu thành số 65
  - Ký tự 'a' được lưu thành số 97.

ASCII-Zeichensatz										
+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
30				!	"	#	\$	%	&	'
40	(	)	*	+	,	-	.	/	0	1
50	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;
60	<	=	>	?	@	A	B	C	D	E
70	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
80	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
90	Z	[	\	]	^	_	`	a	b	c
100	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
110	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w
120	x	y	z	{		}	~			

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Biến (Variable)

- Một biến là một vùng nhớ được đặt tên, dùng để lưu trữ dữ liệu trong quá trình chương trình hoạt động.
- Giá trị của biến **có thể thay đổi**.
- Trong ngôn ngữ C, một biến có **kích thước và kiểu dữ liệu nhất định**; từ đó xác định được miền giá trị mà biến có thể lưu trữ, cũng như các thao tác có thể thực hiện được với biến này.
- Trong C, **phải khai báo biến trước khi sử dụng**.
- Khai báo biến:

```
<kiểu dữ liệu> <tên biến>;
```

```
<kiểu dữ liệu> <tên biến> = <giá trị>;
```

```
<kiểu dữ liệu> <tên biến 1>, <tên biến 2>;
```

- Ví dụ:

```
int a; //Khai báo biến a có kiểu int
```

```
float b=0; //khai báo biến b có kiểu float, b được khởi tạo giá trị 0
```

```
int x=5, y=7; //khai báo 2 biến x và y có kiểu int,
```


TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Hằng (Constant)

- Một hằng là một vùng nhớ được đặt tên, dùng để lưu trữ **giá trị không đổi** trong chương trình.
- Trong C, **phải khai báo hằng trước khi sử dụng**.
- Khai báo hằng:

```
constant <kiểu dữ liệu> <tên hằng> = <giá trị>;  
#define <tên hằng> <giá trị>
```

- Ví dụ:

```
constant PI = 3.1415;  
#define MAX 100
```

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Biểu thức (Expression)

- Biểu thức là sự kết hợp của các toán tử (operators) và các toán hạng (operands).
- Các toán tử tác động lên các toán hạng theo **thứ tự ưu tiên** xác định để tính giá trị của biểu thức.
- Toán tử: **+**, **-**, *****, **/**, **%**....
- Toán hạng: **hằng**, **biến**, **lời gọi hàm**...
- Ví dụ:

$2 + 3$

$a / 5$

$(a + b) * 5$

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu

cơ sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử gán (Assignment operator)

- Toán tử gán thường được sử dụng trong lập trình, dùng để gán giá trị cho biến.

- Cú pháp:

<tên biến> = <giá trị>;

<tên biến> = <tên biến>;

<tên biến> = <biểu thức>;

- Ví dụ:

```
int main()
{
    int a = 5, b;
    b = a;
    a = a + 3;
    b = a * 2 - 10;
}
```

- **Lưu ý:** Kiểu của biểu thức/biến/giá trị ở vế phải của toán tử gán phải tương thích với kiểu của biến. Nếu phép gán không tương thích thì chương trình sẽ phát sinh một lỗi.

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử số học (Arithmetic operator)

- Toán tử số học được dùng để viết các công thức toán học.
- Các phép toán số học (Giả sử biến a có giá trị 5 và biến b có giá trị 10):

Toán tử	Ý nghĩa	Ví dụ	Ghi chú
+	Cộng hai toán hạng	$a = 3 + 5;$	Áp dụng trên tất cả các toán hạng có kiểu dữ liệu <code>char</code> , <code>int</code> , <code>float</code> , <code>double</code> (kể cả <code>long</code> , <code>short</code> , <code>unsigned</code>)
-	Trừ toán hạng thứ 2 từ toán hạng thứ 1	$b = 3 - 5;$	
*	Nhân hai toán hạng	$c = 3 * 5;$	
/	Chia lấy phần nguyên	$d = 3 / 5;$	
%	Chia lấy phần dư	$e = 3 \% 5;$	Áp dụng trên các toán hạng có kiểu dữ liệu <code>char</code> , <code>int</code> , <code>long</code>
-	Đảo dấu	$a = 3; a = -a;$	

- Lưu ý:
  - Nếu hai toán hạng là số nguyên sẽ cho kết quả là số nguyên. (Ví dụ: $9 / 6 = 1$)
  - Nếu một trong hai, hoặc cả hai toán hạng là số thực thì sẽ cho kết quả là số thực (Ví dụ: $9.0 / 6 = 9 / 6.0 = 9.0 / 6.0 = 1.5$)
  - $f = 1 * 1.0 / 2;$ $g = \text{float}(1) / 2;$ $h = \text{float}(1 / 2);$

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử số học (Arithmetic operator)

- Toán tử gộp: **+=, -=, *=, /=, %=**

Biểu thức đầy đủ	Biểu thức rút gọn	Ví dụ
$a = a + b;$	$a += b;$	$a = 3;$ $a += 2;$
$a = a - b;$	$a -= b;$	$a = 3;$ $b = 5;$ $a += b;$
$a = a * b;$	$a *= b;$	$a = 3;$ $b = 5;$ $a *= b;$
$a = a / b;$	$a /= b;$	$a = 3;$ $b = 5;$ $a /= b;$
$a = a \% b;$	$a \% = b;$	$a = 3;$ $b = 5;$ $a \% = b;$

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử tăng giảm một đơn vị (Increment/Decrement operator)

- Ngôn ngữ C đưa ra các phép toán một ngôi để **tăng hoặc giảm các biến** (kiểu số nguyên hoặc số thực) **một giá trị**.
- Các phép toán tăng giảm có trong C (giả sử *i* là biến):

Toán tử	Biểu diễn	Ý nghĩa
Tăng trước	++i	Giá trị của biến <i>i</i> được cộng thêm 1 trước, sau đó giá trị này mới được thực hiện trong biểu thức.
Tăng sau	i++	Giá trị của biến <i>i</i> được đưa vào thực hiện biểu thức trước, sau đó giá trị của <i>i</i> mới được cộng thêm 1.
Giảm trước	--i	Giá trị của biến <i>i</i> được trừ đi 1 trước, sau đó giá trị này mới được thực hiện trong biểu thức.
Giảm sau	i--	Giá trị của biến <i>i</i> được đưa vào thực hiện biểu thức trước, sau đó giá trị của <i>i</i> mới được trừ đi 1.

- Ví dụ:

```
int i = 5, x;
```

```
x = i++;
```

```
// x có giá trị là 5
```

```
// i có giá trị là 6
```

```
int i = 5, x;
```

```
x = ++i;
```

```
// x có giá trị là 6
```

```
// i có giá trị là 6
```

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử quan hệ (Relational operator)

- Toán tử quan hệ được dùng để **so sánh** hai biểu thức với nhau.
- Biểu thức dùng toán tử quan hệ trả về **0** hoặc **false** nếu sai và **1** hoặc **true** nếu đúng.
- Các phép toán quan hệ: **==**, **>**, **<**, **>=**, **<=**, **!=**
- Ví dụ:

```
s1 = (3 == 5);  
s2 = (3 != 5);  
s3 = (3 > 5);  
s4 = (3 >= 5);  
s5 = (3 < 5);  
s6 = (3 <= 5);
```

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử logic (Logical operator)

- Biểu thức chứa toán tử logic trả về **0 (false)** hoặc **1 (true)** tùy thuộc vào kết quả biểu thức là đúng hay sai.
- Các toán tử logic thường được sử dụng trong việc ra quyết định làm một điều gì đó trong lập trình.
- Giả sử ta có **A (operator) B**, trong đó **operator** chính là một trong ba toán tử sau:

Toán tử	Ý nghĩa	Ví dụ
&&	Toán tử AND , trả về true khi A và B đều true, chỉ cần một trong hai vế sai là trả về false	s1 = (1 > 2) && (3 > 4);
	Toán tử OR , trả về true khi một trong hai vế đúng, trả về false khi cả hai vế sai.	s2 = (1 > 2) (3 > 4);
!	Toán tử NOT , trả về true nếu biểu thức false, trả về false nếu biểu thức true	s3 = !(1 > 2);

• Lưu ý:

- Giả sử một chương trình phải kiểm tra điều kiện $-5 \leq x \leq 5$. Khi đó điều kiện được viết thành $(x \geq -5) \&\& (x \leq 5)$.
- Giả sử một chương trình phải kiểm tra đồng thời hai điều kiện $a < 10$ và $b == 5$. Khi đó điều kiện được viết thành $(a < 10) \&\& (b == 5)$.
- Giả sử một chương trình phải kiểm tra một trong hai điều kiện $a < 10$ và $b == 5$. Khi đó điều kiện được viết thành $(a < 10) || (b == 5)$

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử trên bit (Bitwise operator)

- Toán tử trên bit xem xét các toán hạng dưới dạng chuỗi bit.
- Các toán tử trên bit:

Bit a	Bit b	$\sim a$	$a \& b$	$a b$	$a \wedge b$
0	0	1	0	0	0
0	1	1	0	1	1
1	0	0	0	1	1
1	1	0	1	1	0

- Ví dụ:

○ $13 \& 10$

○ $13 | 10$

○ $13 \wedge 10$

$a = 13 \rightarrow$ đổi ra hệ nhị phân là 1101

$b = 10 \rightarrow$ đổi ra hệ nhị phân là 1010

1101

$\& \underline{1010}$

= 1000

= 8

1101

$| \underline{1010}$

= 1111

= 15

1101

$\wedge \underline{1010}$

= 0111

= 7

(dạng thập phân)

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Toán tử điều kiện (Conditional operator)

- Toán tử điều kiện yêu cầu 3 toán hạng, có dạng tổng quát như sau:

<biểu thức 1> ? <biểu thức 2> : <biểu thức 3>

- Nếu <biểu thức 1> **đúng** thì giá trị là <biểu thức 2>.
- Nếu <biểu thức 1> **sai** thì giá trị là <biểu thức 3>.
- Ví dụ:

```
int main()
{
    int m = 1, n = 2;
    int min = (m < n? m : n); // min nhận giá trị 1
}
```

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

▪ Độ ưu tiên của các toán tử (Operator precedence)

Toán tử	Độ ưu tiên
() [] -> .	→
! ++ -- - + * (cast) & sizeof	←
* / %	→
+ -	→
<< >>	→
< <= > >=	→
== !=	→
&	→
	→
^	→
&&	→
	→
? :	←
= += -= *= /= %= &= ...	←
,	←

• Quy tắc thực hiện

- Thực hiện biểu thức trong ( ) sâu nhất trước.
  - Thực hiện theo thứ tự ưu tiên các toán tử.
- => Tự chủ động thêm ( )

• Ví dụ: $n = 2 + 3 * 5;$

=> $n = 2 + (3 * 5);$

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Giới thiệu

- Câu lệnh (Statement) là một chỉ thị trực tiếp, hoàn chỉnh nhằm ra lệnh cho máy tính thực hiện một số tác vụ nhất định nào đó.
- Phân loại
  - Câu lệnh đơn: chỉ gồm một câu lệnh.
  - Câu lệnh phức (khối lệnh): gồm nhiều câu lệnh đơn được bao bởi { }
- Trình biên dịch bỏ qua các khoảng trắng (hay tab hoặc xuống dòng) chen giữa lệnh.

○ Ví dụ:

```
a=2912 ;
```

```
a = 2912 ;
```

```
a  
=  
2912 ;
```

- Một chương trình máy tính bao gồm nhiều câu lệnh, một trong các lệnh cơ bản nhất của chương trình chính là **các lệnh nhập xuất**.

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Câu lệnh xuất

- Thư viện

`#include <stdio.h>` (standard input/output)

- Cú pháp

`printf(<chuỗi định dạng>[, <Trường ra 1>, <Trường ra 2>, ...]);`

- **<chuỗi định dạng>**: Là cách trình bày thông tin xuất và được đặt trong cặp nháy kép “ ”. Các dạng <chuỗi định dạng>:
  - Văn bản thường (literal text)
  - Ký tự điều khiển (escape sequence)
  - Đặc tả (conversion specifier)
- **<Trường ra 1>, <Trường ra 2>, ...**: Là các mục dữ kiện cần in ra màn hình. Các trường này có thể là **biến**, **hằng** hoặc **biểu thức** và chúng phải được xác định giá trị trước khi in ra.

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Câu lệnh xuất

- Chuỗi định dạng là dạng văn bản thường

- Nội dung được xuất giống như nội dung được gõ trong chuỗi định dạng.
- Ví dụ
  - Xuất chuỗi **Hello World**
    - `printf("Hello "); printf("World");`
    - `printf("Hello World");`
  - Xuất chuỗi **a + b**
    - `printf("a + b");`

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

■ Câu lệnh xuất

- Chuỗi định dạng là dạng ký tự điều khiển
  - Gồm dấu \ và một ký tự đặc biệt.

Ký tự	Ý nghĩa
\n	Sang dòng mới
\t	Dấu tab
\b	Lùi lại một vị trí
\f	Sang trang mới
\\	In ra ký tự \
\"	In ra ký tự "
\'	In ra ký tự '
\?	In ra ký tự ?
\a	Phát ra tiếng chuông hệ thống

- Ví dụ

```
printf("\n");  
printf("\t");  
printf("\n\t");
```

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Câu lệnh xuất

• Chuỗi định dạng là dạng đặc tả:

- Gồm dấu % và một ký tự, dùng để xác định kiểu của biến hoặc giá trị muốn xuất.
- Các trường ra chính là các biến/giá trị muốn xuất, được liệt kê theo thứ tự cách nhau dấu phẩy

Kiểu dữ liệu	Định dạng
int	%d
char	%c
float	%f
double	%lf
unsigned int	%u
long int	%li
unsigned long int	%lu
unsigned char	%c
long double	%Lf

○ Ví dụ:

```
int a = 10, b = 20;
```

```
printf("%d", a);
```

→ Xuất ra 10

```
printf("%d", b);
```

→ Xuất ra 20

```
printf("%d%d", a, b);
```

→ Xuất ra 1020

```
float x = 15.06;
```

```
printf("%f", x);
```

→ Xuất ra 15.060000

```
printf("%f", 1.0/3);
```

→ Xuất ra 0.333333

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Câu lệnh xuất

- Chuỗi định dạng là dạng đặc tả

- Một số định dạng khác đối với số nguyên, số thực và ký tự:

Định dạng	Ý nghĩa
<code>%nd</code>	Xuất số nguyên có bề rộng <code>n</code> , và số được canh phải
<code>%n.kf</code>	Xuất số thực có bề rộng <code>n</code> trong đó có <code>k</code> số sau dấu chấm
<code>%o</code>	Xuất số nguyên hệ bát phân không dấu
<code>%x</code>	Xuất số nguyên hệ thập lục phân không dấu
<code>%s</code>	Xuất một chuỗi ký tự
<code>%e</code>	Xuất số nguyên dạng khoa học (nhân 10 mũ x)

- Ví dụ:

```
int a = 1706;
float x = 176.85;
printf("%10d", a);printf("\n");
printf("%10.2f", x);printf("\n");
printf("%.2f", x);printf("\n");
```

						1	7	0	6						
				1	7	6	.	8	5						
1	7	6	.	8	5										

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Câu lệnh nhập

- Thư viện

#include <stdio.h> (standard input/output)

- Cú pháp

scanf(<chuỗi định dạng>, <Địa chỉ của các biến>);

- <chuỗi định dạng>: giống định dạng xuất nhưng chỉ có các đặc tả.
- <Địa chỉ của các biến>: là địa chỉ của các biến mà chúng ta cần nhập giá trị cho nó, được viết ở dạng: **&Tên_biến**

Kiểu dữ liệu	Định dạng	Ví dụ	Giải thích
int	%d	scanf ("%d", &a);	Nhập dữ liệu cho biến a có kiểu int
long	%ld	scanf ("%ld", &b);	Nhập dữ liệu cho biến b có kiểu long
float	%f	scanf ("%f", &c);	Nhập dữ liệu cho biến c có kiểu float
double	%lf	scanf ("%lf", &d);	Nhập dữ liệu cho biến d có kiểu double
char	%c	scanf ("%c", &e);	Nhập dữ liệu cho biến e có kiểu char

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Câu lệnh nhập

- Một số câu lệnh nhập sai (Giả sử a và b là biến kiểu **int**)
  - `scanf("%d", a);` // Thiếu dấu **&**
  - `scanf("%d", &a, &b);` // Thiếu **%d** cho biến b
  - `scanf("%f", &a);` // a là biến kiểu số nguyên
  - `scanf("%9d", &a);` // không được định dạng
  - `scanf("a = %d, b = %d", &a, &b);` // Chuỗi định dạng sai

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

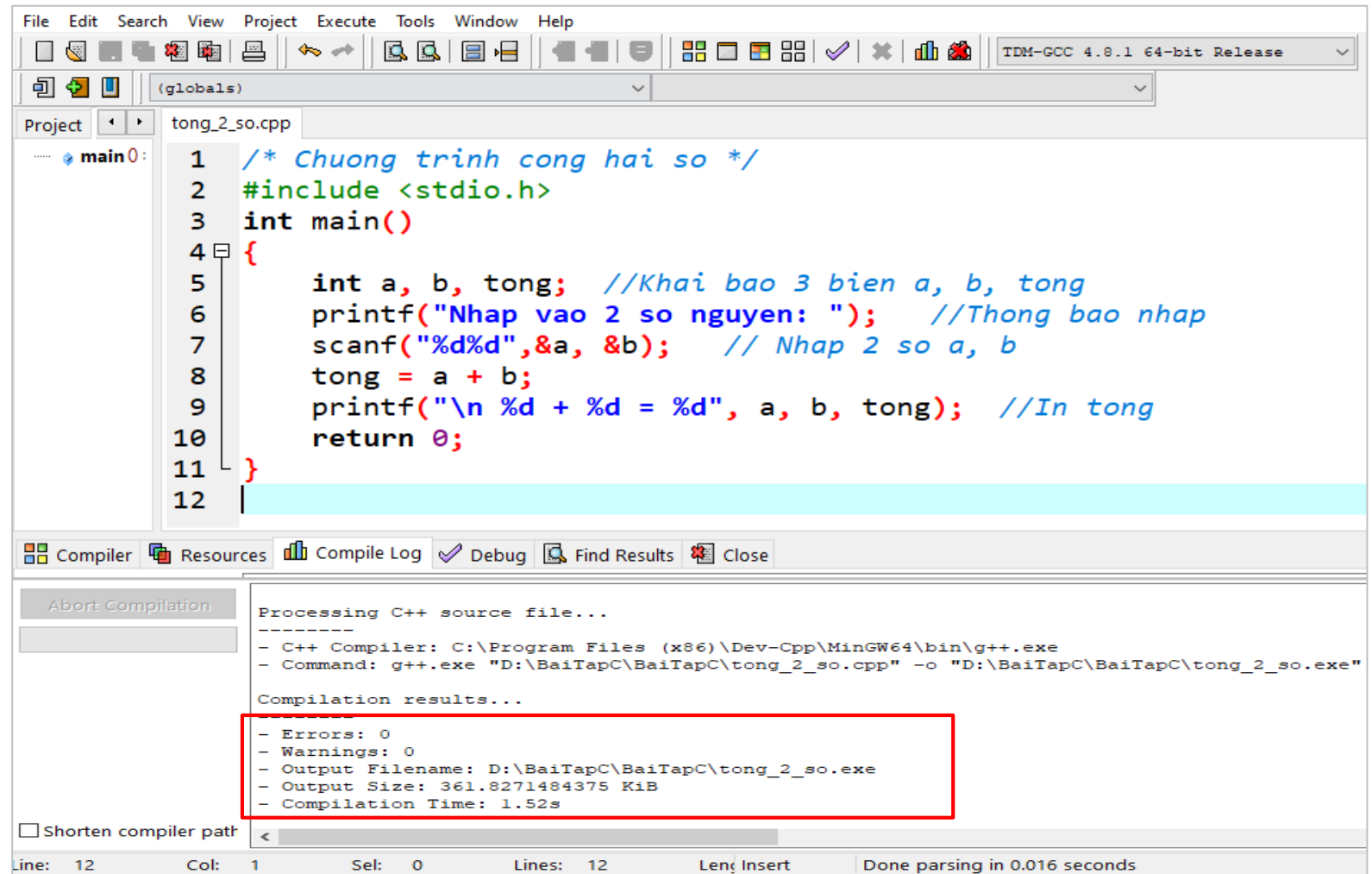
Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Chương trình minh họa

- Chương trình nhập vào 2 số nguyên a và b từ bàn phím, sau đó tính tổng của 2 số.


```

File Edit Search View Project Execute Tools Window Help
(globals)
Project: tong_2_so.cpp
main0:
1  /* Chương trình cộng hai số */
2  #include <stdio.h>
3  int main()
4  {
5      int a, b, tong; // Khai báo 3 biến a, b, tong
6      printf("Nhập vào 2 số nguyên: "); // Thông báo nhập
7      scanf("%d%d", &a, &b); // Nhập 2 số a, b
8      tong = a + b;
9      printf("\n %d + %d = %d", a, b, tong); // In tong
10     return 0;
11 }
12

Compiler Resources Compile Log Debug Find Results Close
Processing C++ source file...
- C++ Compiler: C:\Program Files (x86)\Dev-Cpp\MinGW64\bin\g++.exe
- Command: g++.exe "D:\BaiTapC\BaiTapC\tong_2_so.cpp" -o "D:\BaiTapC\BaiTapC\tong_2_so.exe"
Compilation results...
- Errors: 0
- Warnings: 0
- Output Filename: D:\BaiTapC\BaiTapC\tong_2_so.exe
- Output Size: 361.8271484375 KiB
- Compilation Time: 1.52s
Shorten compiler path
Line: 12 Col: 1 Sel: 0 Lines: 12 Len: Insert Done parsing in 0.016 seconds
  
```

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Các hàm trong thư viện toán học

- Thư viện

```
#include <math.h>
```

```
#include <stdlib.h>
```

Hàm	Mô tả	Ví dụ
sqrt()	Tìm căn bậc hai của một số Cú pháp: <i>sqrt(number)</i>	<code>float x = sqrt(225);</code> <code>// x = 15.000000</code>
pow()	Tính lũy thừa của một số Cú pháp: <i>pow(m, n)</i> trong đó m là cơ số, n là số mũ	<code>float x = pow(8, 3);</code> <code>// x = 512.000000</code>
abs()	Lấy giá trị tuyệt đối của một số nguyên Cú pháp: <i>abs(number)</i>	<code>int a = abs(-341);</code> <code>// a = 341</code>
fabs()	Lấy giá trị tuyệt đối của một số thực Cú pháp: <i>fabs(number)</i>	<code>float y = fabs(35.47);</code> <code>// y = 35.47</code>
round()	Trả về giá trị nguyên gần nhất của các kiểu <i>float/ double/ long double</i> . Nếu giá trị thập phân < 0.5 , nó trả về giá trị nguyên nhỏ hơn số đó. Nếu giá trị thập phân ≥ 0.5 , nó trả về giá trị nguyên lớn hơn số đó một đơn vị	<code>int a = round(43.56);</code> <code>int b = round(56.18);</code> <code>int c = round(-43.56);</code> <code>// a = 44, b = 56, c = -44</code>
floor()	Trả về giá trị nguyên gần nhất nhỏ hơn hoặc bằng số đã cho Cú pháp: <i>floor(number)</i>	<code>int x = floor(43.99);</code> <code>// x = 43</code>
ceil()	Trả về giá trị nguyên gần nhất lớn hơn hoặc bằng số đã cho Cú pháp: <i>ceil(number)</i>	<code>int x = ceil(43.99);</code> <code>// x = 44</code>
trunc()	Loại bỏ giá trị thập phân từ giá trị dấu phẩy động và trả về giá trị nguyên Cú pháp: <i>trunc(number)</i>	<code>int x = trunc(43.99);</code> <code>// x = 43</code>

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

■ Các hàm trong thư viện toán học

- Thư viện

```
#include <math.h>
```

```
#include <stdlib.h>
```

exp()	Tính lũy thừa e^x của một số x Cú pháp: <i>exp(number)</i>	float x = exp(0) ; // x = 1.000000
log()	Tính logarit cơ số e của một số Cú pháp: <i>log(number)</i>	double x = log(2.7) ; // x = 0.993252
log10()	Tính logarit cơ số 10 của một số Cú pháp : <i>log10(number)</i>	double x = log10(10000) ; // x = 4.000000
atoi()	Chuyển một chuỗi thành một số nguyên Cú pháp: <i>atoi(string)</i>	int i = atoi("1234") ; // i = 1234
atof()	Chuyển một chuỗi thành một số kiểu <i>double</i> Cú pháp: <i>atof(string)</i>	float f = atof("123.45") ; // f = 123.45

cos()	Trả về cosin của một góc tính bằng radian
	Cú pháp: <i>cos(number)</i>
		float x = 60.0;
		const float PI = 3.14159;
		float y = cos(x*(PI/180.0)) ;
		// y = 0.500000

acos()	Trả về arc cosin của một góc tính bằng radian
	Cú pháp: <i>cos(number)</i>
		float x = 0.9;
		float y = acos(x*(180.0/PI)) ;
		// y = 25.855040

TỔNG QUAN VỀ LẬP TRÌNH MÁY TÍNH

Các kiểu dữ liệu cơ
sở

Biến

Hằng

Biểu thức

Phép toán

Câu lệnh

Một số hàm toán học

Tài liệu tham khảo

- Phạm Văn Ất, Đỗ Văn Tuấn, **Giáo trình Kỹ thuật lập trình C : Căn bản và nâng cao**, NXB Thông tin và truyền thông, 2016
- David Griffiths & Dawn Griffiths, **Head First C**, O'Reilly, 2012
- Lê Thị Bích Hằng, **Tài liệu tham khảo Nhập môn lập trình**, ĐH Nha Trang
- <https://www.tutorialspoint.com/cprogramming/>